

Artikel 40-vragen: GACS verplichting

Indiener: Irma van Herwijnen, Partij voor de Dieren

Datum: 8 oktober 2025

Aan het college van burgemeester en wethouders,

Vanaf 1 januari 2026 zijn eigenaren van utiliteitsgebouwen met een verwarmings- of koelinstallatie van 290 kW of meer verplicht om te beschikken over een gebouwautomatiserings- en controlesysteem (GACS). Deze verplichting vloeit voort uit de Europese richtlijn EPBD III en heeft aanzienlijke technische en organisatorische impact.

Met ingang van 1 januari 2030 wordt deze verplichting verder uitgebreid en geldt deze reeds vanaf een installatievermogen van 70 kW. De verplichting geldt voor alle typen utiliteitsgebouwen, waaronder kleine kantoorgebouwen van bedrijven en overheden, gemeentehuizen, fabrieken, magazijnen, hotels, restaurants, zwembaden, scholen, gymzalen, ziekenhuizen en zorginstellingen.

In de praktijk blijkt de voorbereiding op deze wettelijke verplichting vaak nog uit te blijven. De fractie Partij voor de Dieren wil daarom van het college weten hoe de gemeente zich hierop voorbereidt en of ondersteuning richting betrokken partijen wordt geboden.

Voordelen van GACS

Met realtime monitoring helpt GACS het energieverbruik sterk te verminderen, wat niet alleen directe kostenbesparingen oplevert, maar ook een substantiële verlaging van de CO₂-uitstoot mogelijk maakt. Hiermee ondersteunt het systeem actief het landelijke streven om in 2030 emissieloos te bouwen.

Daarnaast draagt GACS bij aan een lagere Total Cost of Ownership en versterkt het de prestaties op belangrijke duurzaamheidscertificeringen zoals BREEAM en WELL. Door het optimaliseren van binnenklimaat en luchtkwaliteit verbetert het systeem bovendien het comfort en welzijn van gebruikers.

GACS is bovendien toekomstbestendig en voorbereid op aankomende wet- en regelgeving, zoals de EPBD-IV-richtlijn en de Smart Readiness Indicator (SRI). Dit maakt het een krachtig instrument voor het creëren van slimme, energiezuinige en klimaatbestendige gebouwen die voldoen aan de ambities voor een duurzame gebouwde omgeving in 2030.

Overeenkomstig art. 40 van het Reglement van orde stelt het commissielid Irma van Herwijnen, Partij voor de Dieren, de volgende vragen:

1. Is het college op de hoogte van de verplichting uit de EPBD III-richtlijn dat utiliteitsgebouwen met een verwarmings- of koelinstallatie ≥ 290 kW vanaf 1 januari

2026 moeten beschikken over een GACS, en dat deze grens vanaf 1 januari 2030 wordt verlaagd naar 70 kW?

2. Heeft het college in kaart gebracht hoeveel utiliteitsgebouwen binnen de gemeente momenteel onder de 2026-verplichting vallen en hoeveel dat er vanaf 2030 zullen zijn?
3. Welke technische en organisatorische voorbereidingen zijn er binnen de gemeentelijke organisatie getroffen om de controle en handhaving van deze verplichting mogelijk te maken?
4. Op welke wijze worden gebouweigenaren, beheerders en andere betrokkenen actief geïnformeerd over de GACS-verplichting, de komende aanscherping in 2030, en de benodigde maatregelen?
5. Heeft het college al signalen ontvangen van partijen binnen de gemeente (zoals scholen, zorginstellingen of ondernemers) over knelpunten of vragen rondom de GACS-verplichting?
6. Zijn er binnen de gemeente ondersteunende maatregelen beschikbaar of in voorbereiding, zoals subsidieadvies, kennisdeling of technische ondersteuning?
7. Is er voldoende capaciteit en expertise binnen het gemeentelijk toezicht en handhaving om de naleving van deze verplichting te controleren, en zo nee, is het college voornemens om hierin te investeren?
8. Vindt er afstemming plaats met andere gemeenten, regionale omgevingsdiensten of landelijke instanties met betrekking tot de uitvoering, ondersteuning en handhaving van deze verplichting?
9. Wat zijn de gevolgen wanneer utiliteitsgebouwen niet tijdig aan de GACS-verplichting voldoen, en hoe is het college voornemens hierop te handhaven?

Met vriendelijke groet,

Irma van Herwijnen
Partij voor de Dieren